Уладзімір НАВІЦКІ:

«НА ЖАЛЬ, Я ТАК І НЕ НАВУЧЫЎСЯ АДПАЧЫВАЦЬ...»

Самы пазнавальны голас беларускага спартыўнага тэлебачання, безумоўна, належыць Уладзіміру Навіцкаму. У прамым эфіры ён 37 гадоў. Прычым пачынаў яшчэ на савецкім Цэнтральным тэлебачанні, вучыўся і працаваў побач з легендамі спартыўнай журналістыкі, такімі як Мікалай Озераў, Уладзімір Пратурын, Уладзімір Маслачэнка... За час сваёй кар'еры і сам стаў легендай: адных толькі Алімпіяд за яго плячыма — 12! Напярэдадні чэмпіянату свету па футболе мы распыталі ў каментатара аб чаканнях ад гэтага турніру і нюансах каментатарскай працы.

— Уладзімір Мікалаевіч, хутка стартуе чэмпіянат свету па футболе, і гэта, безумоўна, вялікае свята для балельшчыкаў. А для каментатара тут больш свята ці напружанай працы?

— Зразумела, турнір такога рангу, як чэмпіянат свету, для кожнага каментатара найперш вялікая адказнасць і чарговая праверка на прафесіяналізм. З той пары, як узнік спартыўны тэлеканал «Беларусь 5», у нас дастаткова каментатараў, у тым ліку і футбольных, таму звышнагрузкі не будзе. У асноўным каментаваць будзем «пад карцінку» — адсюль, з Макаёнка, 9. Але на некалькі стартавых матчаў і на заключныя сустрэчы — матчы за бронзу і фінал, калегі паедуць у Маскву і Санкт-Пецярбург.

Мяне чакаюць 8—9 рэпартажаў. Ужо зараз да іх рыхтуюся, збіраю інфармацыю. Хочацца, каб яна была цікавай, эксклюзіўнай — дзякуй богу, зараз, у эпоху інтэрнэту, яе знайсці лягчэй. Не хочацца расказваць пра тыя факты, якія балельшчык можа прачытаць у ранішняй газеце. Дзякуючы таму, што ведаю англійскую мову, а жонка Святлана, якая скончыла інстытут замежных моў, валодае англійскай і французскай, стараюся знайсці «фішкі» і «цікавінкі» на замежных сайтах.

— Ці рызыкняце зрабіць прагнозы на турнір? Хто выйграе?

— З мяне няважны прагназіст. Ёсць фаварыты, а гэта зборныя, якія па статусе, зорнай абойме гульцоў перасягаюць астатніх, але ў жыцці заўсёды ёсць месца подзвігу, заўсёды можа быць сюрпрыз. Таму калі перад матчам, турнірам балельшчыкі пры сустрэчы пытаюцца, хто выйграе, адказваю: анатамізаванне пакажа. Упэўнены толькі ў адным: мы станем сведкамі яркіх, цікавых, відовішчных матчаў і нестандартныя камандныя дзеянні будуць добра прыпраўлены праявамі індывідуальнага майстэрства гульцоў.

— Вы каментуеце матчы яшчэ з савецкіх часоў, прадстаўлялі Цэнтральнае тэлебачанне на чэмпіянаце свету па футболе 1990 года...

— У маім доўгім каментатарскім жыцці, а яно працягваецца ўжо 37 гадоў, два чэмпіянаты свету стаяць асобна. Гэта турніры, на якіх я працаваў з месца падзей. Сапраўды, у 1990 годзе ад Цэнтральнага тэлебачання, адзінага ў вялікай краіне, у ліку шасці савецкіх каментатараў мне выпаў гонар паехаць на сусветнае першынство. Працаваў разам з Уладзімірам Маслачэнкам, Уладзімірам Пратурыным, Яўгенам Маёравым, Катэ Махарадзэ і Генадзем Арловым. У жывых на сёння, на вялікі жаль, засталіся толькі Арлоў і я. Чэмпіянат праходзіў у Італіі ў розных гарадах. Мне пашчасціла расказваць пра 13 матчаў.

Яшчэ быў чэмпіянат свету 2014 года ў Бразіліі, куды я быў камандзіраваны ўжо як каментатар Белтэлерадыёкампаніі, працаваў на матчах на фінішы турніру: сустрэчы плэй-оф, чвэрцьфінале, паўфіналах, гульні за бронзу і фінале. Якім бы вопытам і прафесіяналізмам каментатар не валодаў, значна лягчэй працаваць, калі ты знаходзішся на стадыёне: бачыш усё поле, карціну цалкам. Дарэчы, многія думаюць, што калі мы каментуем адсюль, з Макаёнка, то ў нас экран на вялікую сцяну. Гэта зусім не так — сярэдніх памераў манітор.

— Што стаіць за каментатарскай працай? Пасля матча каментатарскую пазіцыю пакідаеце эмацыянальна спустошаным ці, наадварот, з натхненнем?

— Усё залежыць ад зместу матча. Калі там шквал эмоцый, твая задача адпавядаць падзеям. А здараюцца ж і не вельмі цікавыя матчы, тады важна за кошт каментарыя, падачы, уласнай экспрэсіі пастарацца зрабіць відовішча больш яркім. Але якім бы не быў матч, па-ранейшаму для мяне гэта свята, за столькі гадоў праца не стала руцінай.

— На матчах вы часта працуеце ў дуэце з вядомымі спартсменамі ці трэнерамі. Аднойчы разам з вамі ў эфіры з'явіўся нават Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка...

— Гэта быў 1998 год, зімовыя Алімпійскія гульні ў Нагана. Прычым такіх матчаў, калі мне ўдалося атрымаць каментарый Аляксандра Рыгоравіча, было нават два. Першы — са зборнай Японіі. На хакейнай арэне ў Нагана каментатарская пазіцыя была не ў асобнай кабіне, а непасрэдна на трыбуне. Вось я заняў сваё месца, а пасля заўважыў, што на трыбунах, на некалькі радоў вышэй за мяне, з'явіўся Прэзідэнт. І я спытаў праз асоб, якія суправаджалі, ці можна запрасіць яго на каментатарскую пазіцыю. Ведаў, што раніцай Аляксандр Рыгоравіч наведаў біятлонную гонку, пасля пабываў на трэніроўцы нашых хакеістаў. Хацелася даведацца яго меркаванне і наконт біятлона, і наконт хакейнага турніру. Меркаваў, хвілін 10—15 удасца паразмаўляць, а атрымалася, што наша размова працягвалася больш за хакейны перыяд.

Другая сустрэча была карацейшай, у канцы той жа Алімпіяды, калі было больш уражанняў ад выступленняў спартсменаў. Я зноў не змог не скарыстацца перавагай прамога эфіру... Безумоўна, хваляваўся. Расійскія калегі пасля казалі: «Валодзя, мы табе зайздросцім: нам з Уладзімірам Уладзіміравічам ніколі не даводзілася весці рэпартаж».

— Якімі яшчэ гасцямі эфіру ганарыцеся?

— Раней, калі хакейныя чэмпіянаты свету мы пераважна каментавалі з месца падзей, мне ўдавалася запрасіць у каментатарскую кабіну многіх аўтарытэтных савецкіх і расійскіх трэнераў. Гэта Уладзімір Юрзінаў, Зінэтула Білялетдзінаў, Вячаслаў Быкаў. Вельмі прыемна гэта прыгадваць, бо, калі падыходзіў і казаў, што я каментатар Беларускага тэлебачання, ва ўсіх адказ быў прыкладна аднолькавы: «Вас, беларусаў, усюды любяць і паважаюць, як я магу адмовіць?» Увогуле ж знакамітых суразмоўнікаў было шмат, і ўсіх пералічыць не атрымаецца.

— Колькі Алімпіяд у вас за плячыма?

— Сёлетняя ў Пхёнчхане стала ўжо 12-й. Не працаваў я толькі на адной — у 1996 годзе ў Атланце. Адлік пачаўся з 1994-га, калі ўпершыню Беларусь выступіла асобнай камандай на зімовых гульнях у Ліліхамеры. Прычым калі на большасці наступных Алімпіяд у нас была вялікая каманда журналістаў, то ў 1994 годзе былі толькі двое — я і Лена Данільчанка з «Физкультурника Белоруссии». Тады яшчэ мы не закупілі тэлевізійныя правы і не вялі прамыя трансляцыі. Але я разумеў гістарычнасць моманту — гэта былі першыя для суверэннай краіны Алімпійскія гульні. І з відэакамерай, якую даў мне галоўны трэнер нашых вадналыжнікаў Віктар Наважылаў, я паехаў у Ліліхамер. Была невялікая дэлегацыя — каля 30 спартсменаў. І ў кожнага трэнера і спартсмена мы ўзялі інтэрв'ю: я ў ролі аператара, калега Алена — у ролі інтэрв'юера. Здымалі і на трыбунах, і ў горадзе, на вуліцах. Пасля вяртання ў эфір выйшлі тры праграмы «Рэха Алімпіяды» па 40 хвілін. Яны ёсць у фондах Белтэлерадыёкампаніі, і той наш алімпійскі дэбют не застаўся па-за кадрам.

У 1994 годзе, дарэчы, за зборную Беларусі ў фігурным катанні ў спаборніцтвах танцавальных пар выступала знакамітая Таццяна Наўка з партнёрам Самвелам Гезалянам. Я ў зусім юнай тады фігурысткі браў інтэрв'ю. Паколькі ў нас не было тэлевізійных правоў, ой, як мяне ганялі! Наш канькабежац Ігар Жалязоўскі заваёўвае медаль, і мне ж хацелася гэтыя эмоцыі зняць! Дзесьці ўдавалася, дзесьці не.

Зразумела, кожная Алімпіяда — гэта найперш праца. Якой бы шматлікай ні была наша тэлевізійная каманда, нагрузка на ўсіх прыпадае прыстойная. Калі вярнуўся з Нагана ў 1998 годзе, жонка пытае: «Валодзя, ты сушы, сакэ каштаваў? — Света, пра што ты кажаш? Не да таго было».

— Колькі краін свету аб'ездзілі?

— Не падлічваў, але нямала. Больш за ўсё шкадую, што не вёў статыстыку, колькі за гэты час было рэпартажаў. Тады думаў, што гэта не важна, у маладыя гады каментатарская кар'ера, ды і жыццё — усё здаецца вечным... Зараз замежных камандзіровак у мяне, дарэчы, няшмат. Вось сёлета была Алімпіяда ў Пхёнчхане — і бадай, усё. На жаль, за гэтыя дзесяцігоддзі я навучыўся працаваць, а адпачываць — не.

— Чытала ў вашым інтэрв'ю, што адпачынак вы бераце напярэдадні значных спартыўных падзей, каб падрыхтавацца да іх...

— Так, сёлета быў тры тыдні ў адпачынку ў студзені і рыхтаваўся да Алімпіяды. А сямейны адпачынак — не для мяне. Калі б вярнуць усё назад, магчыма, жыў бы паіншаму, больш увагі ўдзяляў жонцы, сыну, унучкам...

— Ваш сын, дарэчы, таксама пайшоў у журналістыку, але выбраў не спартыўную, а іншую сферу. Уплывалі на яго выбар?

— У тым, што ён выбраў журналістыку, магчыма, і мой уплыў — ён бачыў асаблівасці каментатарскай дзейнасці. Віталь любіў і ведаў спорт, але, калі скончыў журфак, сказаў: не хачу, каб думалі, што я нечага дасягнуў дзякуючы бацькавай падтрымцы. І выбраў свой шлях, працаваў на АНТ, на беларускім радыё, а пасля яго запрасілі ў Міністэрства па надзвычайных сітуацыях. Я ім ганаруся, мне вельмі прыемна, што прэс-служба МНС на добрым рахунку.

— Вы, дарэчы, у журналістыку прыйшлі выпадкова, да гэтага скончылі політэхнічны інстытут...

— У дзяцінстве я быў эрудзіраваным балельшчыкам. Трансляцыі, спартыўныя выданні ўваходзілі ў кола маёй цікавасці, я вёў статыстычныя сшыткі. Але паступіў у політэхнічны інстытут, скончыў энергетычны факультэт, тры гады працаваў інжынерам і зразумеў, што гэта не маё — не ішоў на працу як на свята. У 1981 годзе напісаў пісьмо ў спартыўную рэдакцыю беларускага тэлебачання аб тым, што перадачы можна рабіць больш цікавымі, і распісаў як. На шчасце, маё пісьмо, як твор чарговага графамана, не выкінулі, а запрасілі на гутарку і далі шанц. Пачынаў у якасці няштатнага аўтара радыёчасопіса «Спартыўны арбітр». Адно з першых інтэрв'ю браў тады ў зусім юнага Віталя Шчэрбы. На тэлебачанне прыйшоў на пасаду адміністратара ў рэдакцыю інфармацыі. За пяць дзён паспеў падаць дакументы і вытрымаць экзамен на завочнае аддзяленне журфака, які, дарэчы, скончыў з чырвоным дыпломам. Калі студэнт-завочнік звычайна згодны і на «траяк», то я быў першым студэнтам-завочнікам, які скончыў факультэт на выдатна.

— Вы маеце званне заслужанага дзеяча культуры. Ці застаецца час на культуру? Тэатр, кіно, кнігі — што ёсць у вашым жыцці?

— Я вельмі люблю тэатр і кіно. Раней ні адны гастролі маскоўскіх, піцерскіх тэатраў у Мінску не прапускаў, усімі праўдамі і няпраўдамі імкнуўся дастаць білеты. Апошнія гадоў 5-6 я не такі кінаман і тэатрал, як раней. На кнігі, на жаль, — і гэта мой боль — часу застаецца таксама няшмат.

Алена КРАВЕЦ.

Рыхтуй бочкі летам! Са «Звяздой»!

13 ліпеня сярод сваіх падпісчыкаў на трэці квартал або другое паўгоддзе «Звязда» разыграе сем дубовых бочак ёмістасцю 10 літраў і адну (суперпрыз) — ёмістасцю 30!

Не забудзьцеся запоўніць купон *(глядзі справа)*, выразаць яго і да 11 ліпеня даслаць у рэдакцыю на адрас: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а. А ўжо далей...

Вам пашанцуе!

Падрабязныя правілы гульні змешчаны ў нумары за 31 мая. Тэрміны правядзення гульні — з 01.06.2018 да 30.09.2018.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі № 3284 ад 25.05.2018 г., выдадзена Міністэрствам антыманапольнага рэгулявання і гандлю Рэспублікі Беларусь.

Картка ўдзельніка — падпісчыка «Звязды» на III квартал або II паўгоддзе 2018 года

Прозвішча, імя, імя па бацьку _____

_____

Падпіска афармлена і аплачана ў _____
(аддзяленне сувязі)

_____ **на III квартал або II паўгоддзе 2018 года**

Жатні адрас і тэлефон _____ _____
(абавязкова) (індэкс)

_____

_____

Удачы ў розыгрышы!